

waarop men den ernst van het vonnis verbloemt, te antwoorden: ik heb u niet terechtgesteld?

b) Zwolle zegt: U vergeet het onderscheid tusschen schorsing en afzetting uit het ambt eenzijdig, en uitbanning uit de gemeente aan den anderen kant. En ze dringt dit onderricht aan, onder beroep op een besluit van Middelburg. Als dit beroep steekhoudend zal zijn, is eerste vereischte, dat bedoeld besluit betrekking heeft op het onderscheid tusschen ontneming uit het ambt eenzijdig, en afhouding van het avondmaal en uitbanning uit de kerk anderzijds. Doch bedoeld besluit spreekt heelemaal niet van dit onderscheid, doch van het gansch andere tusschen afhouding en afsnijding. Ik begrijp van een zoodanige redeneering niets. Als men tegen me zegt: meneer, u moet wel onderscheiden tusschen A eenzijdig en B + C anderzijds, vind ik het dwaas als iemand me wijzen gaat op het onderscheid tusschen B aan den eenen- en C aan den anderen kant. Ik verwacht dan te hooren de aanwijzing van wat B en C gemeen hebben tegenover A, en niet een betoog over het verschil tusschen B en C, afgedacht van A.

c) Bovendien — deputaten wezen in hun antwoord daarop reeds — het besluit van Middelburg ging over de kwestie van leden, die elders kerken. Een zonde dus, die in het avondmaalsformulier niet met zooveel woorden genoemd wordt. Elke kerkeraad kent de moeilijkheden der tuchttoefening in dergelijke gevallen. Dat „elders kerken” is een kwaad, ongetwijfeld. Maar ieder zit wel eens met de handen in het haar, als hij over dergelijke gevallen moet oordeelen. Heel vaak is de achtergrond een totaal gemis aan kerkelijk besef, of een gemengd huwelijk. Een elke kerkeraad volgt dan den regel, dat ieder geval op zichzelf beoordeeld moet worden. In zulke gevallen is dikwijls heel veel geduld en onderrichting noodig, en het spreekt vanzelf, dat het dan van allerlei factoren afhangt of en hoe vlug men van de afhouding van het avondmaal komen moet tot de afsnijding. Hier spreekt men dan ook van „dwalende broeders”; men kiest voorzichtige en zachte termen, omdat men, gezien afkomst, milieu, kennis etc. etc. van zoo’n broeder de „dwaling” verklaarbaar acht, en verzachtende omstandigheden aanwezig acht. Zwolle schijnt ons, scheurmakers, zonder onderscheid („allen”) met deze menschen op één lijn te stellen: „dwalende broeders”, aan wie men wel niet den ambtelijken dienst kan toevertrouwen, doch met wie men zich toch in Christus vereenigd blijft weten. Geen enkele passage heeft me echter in het Zwolsche schrijven zoo geknield als dit stuk. Vanwege een totaal ontzinken aan den ernst en grove onwaarachtigheid. (Misschien vindt dhr Scheps deze uitdrukking wel weer te scherp, evenals zulks onlangs het geval was, toen hij een artikel van K. S. in zijn blad besprak. Hij moet het maar weten, en hij mag deze uitdrukking ook wel weer signaleeren: zoolang hij alleen maar op bepaalde woorden let, en in zijn blad nimmer ingaat op de feiten, die aldus worden benoemd, helpt hij de verdoelheid verder vreten, ondanks alle platonische verzuchtingen om eenheid.)

d) Want: Zwolle wist net zoo goed als iedereen het weten kan, dat men de zonde van K. S. aan het volk verkondigd had in eerste instantie niet als

dwaling, doch als „openlijke verachting der kerkelijke orde”, als „de grove zonde van openbare scheurmaking”. Zijn beschouwing heette in strijd met het Gereformeerde kerkrecht en de beginselen der Kerkenordening. „gelijk prof. Schilder zelf ook heel goed weten kan”. Want immers „aangenomen mocht en moest worden, dat prof. Schilder van den inhoud van dit Onderteekingsformulier (dat voor hoogleraren der Theol. Hoogeschool n.l., B. H.) kennis droeg”. De Synode van 1944 sprak dus: wij mogen en moeten aannemen, dat de man zijn onderteekingsformulier kent. Maar als hij dat kent, dan weet hij ook heel goed, dat zijn beschouwingen ten eenenmale met het Geref. kerkrecht in strijd zijn. Dan zondigt hij niet „in dwaling”, doch „met opgeheven hand”, zooals de bijbelsche termen luiden. M.a.w. wetens en willen s pleegt hij de openbare grove zonde van scheurmaking, hij veracht de kerkelijke orde, en hij doet dat bewust! Deze dingen heeft de synode niet maar — zooals prof. Schilder eerst veronderstelde — in een zekere jacht naar een strenge conclusie aldus gezegd, neen, „de Synode heeft integendeel welbewust de grove zonde van openbare scheurmaking en openlijke verachting der kerkelijke orde bij prof. Schilder willen constateeren”. En deze zonde, die men op 25 Febr. 1944 bij hem constateerde, had op 25 Maart van datzelfde jaar — na een maand dus — „een te sterker accent gekregen, omdat inmiddels „uit alles is gebleken, dat prof. Schilder in zijn standpunt blijft volharden”.

Na een maand had dus de genoemde zonde een te sterker accent gekregen, omdat uit alles was gebleken, dat prof. Schilder in zijn bewust verachting van de kerkelijke orde bleef volharden.

Zwolle schreef den antwoordbrief in October 1946, twee en een half jaar later. Inmiddels had K. S. deze zijn welbewust door de synode aldus geconstateerde zonde publiek gehandhaafd. En niet slechts gehandhaafd, doch gepropageerd, gestimuleerd, georganiseerd. Nu vraag ik aan iederen synodocraat: welk accent heeft die zonde thans gekregen? Zwolle handhaafde heel den rechts-handel, ondanks velerlei verzoeken om revisie. Zwolle zei — en ze heeft dat natuurlijk na grondige overweging van alle desbetreffende stukken, en biddend om de leiding des Heiligen Geestes gedaan! —: deze handel is in alles recht voor den Heer der kerk geweest. Maar toen had Zwolle daarvan ook de consequenties moeten trekken. Als de zonde een dermate ernstig karakter droeg in Febr. '44, en na een maand reeds een te sterker accent gekregen had wegens gebleken volharding, dan kon men in October '46, toen gebleken was, dat K. S. hardnekkig in zijn „zonde” volhield, en tot het uiterste in de zonde toenam, slechts een voldragen zonde constateeren, en alleen maar spreken: anathema sit, hij zij vervloekt.

Nu noemt Zwolle ons allen, ook K. S. in zijn voldragen zonde, zonder blikken of blozen „dwalende broeders”; ze neemt nu aan, dat zijn „kerkrechtelijke inzichten” zijn handelingen bepaald hebben. Natuurlijk, zegt Zwolle, wij

wijzen die inzichten af, doch we begeeren met dien K. S. ook kerkelijke gemeenschap. Hij vergist zich in zijn meeningen, hij ziet de dingen niet goed; bij hem zijn alle verzachtende omstandigheden, net als bij dat mannetje uit X dat nogal eens elders kerkt.

Ik vraag nu elken synodocraat: sinds wanneer is het in Uw kerken gebruik, menschen, die welbewust openlijk de kerkelijke orde verachten, bij gebleken volharding in-, propaganda voor- en organisatie van dat kwaad, als „dwalende broeders” toe te laten tot het heilig avondmaal? Als er zulk een kerk binnen het synodocratisch verband is, dan wil ik ronduit spreken, dat ik met zulk een kerk geenerlei kerkelijke hereeniging begeer, me met zulk een „kerk” ook niet „in Christus vereenigd” weet, en het een belëdiging acht door een dergelijke kerk aangesproken te worden als „waarde broeder”.

Want de broedernaam houdt slechts waarde, zoolang men de tucht serieus neemt en handhaaft. En spel met de tucht is automatisch een grondige evaluatie van den broedernaam. Is het mischen daaraan te danken, dat men van gindschen kant zoo gemakkelijk „broedert”?

Een vraag zou ik met name willen stellen aan dhr Scheps, ds Boeijsing en ds Zwaan van Breukelen; de tweede is auteur, de eerste overnemer, de derde commentator van een artikel, gericht tegen prof. Veenhof vanwege qualificaties, die de laatste zich veroorloofd had ten aanzien van de synodes ginds. Veenhof sprak van „schandelijke dubbelzinnigheid en weersprekende onwaarachtigheid”, „schandelijk, onkerkelijk, werelds gedraai en geknoei, politiek, camouflage”. Ik zou ze alle drie willen vragen: lees het bovenstaande rustig en zeg me dan: welke van Veenhof's typeeringen is onjuist en te scherp, wanneer we nu alleen maar eens letten op het Zwolsche verzoek tot samenspreking?

d) Want eerlijk, ik mis in heel dit Zwolsche schrijven de waarachtigheid. Nog één ding wil ik noemen: Zwolle neemt aan dat onze door haar afgewezen kerkrechtelijke inzichten onze handelingen bepaald hebben, en vanwege die aanname is ze in staat ook K. S. nog als dwalenden broeder te zien en te zoeken. Ik mag aannemen, dat Zwolle zich bewust was wat ze daar schreef. Welnu, dan wil ik alleen maar herinneren aan het bezwaarschrift van de hoogleraren Vollenhoven en Dooyeweerd, dat na Schilder's schorsing bij de synode binnenkwam. Zij waren van oordeel, dat Schilder's „van de synodale zienswijze afwijkende opvatting inzake art. 31 K.O.” niet was bewezen inderdaad te strijden „met den geest der K.O. en de daarvoor door Gods Woord gegeven richtsnoeren”. Daar lag blijkens het synodale rapport „voor hen het zwaartepunt” van heel deze aangelegenheid. Zij hebben dus gezegd: het is een kwestie van inzicht. De zienswijze van Schilder botst met de synodale, doch dan had men eerst ten aanzien van art. 31 een principiële uitspraak moeten doen, vóór men tot schorsing mocht overgaan. Wat de synode deed, was het forceeren van een autoritaire en incidentele beslissing. Wat antwoordde daarop indertijd Nauta, de rapporteur inzake de verlangde opheffing van de over prof. Schilder uitgesproken schorsing? Hij gaf toe, dat men de opvatting van Schilder niet uitvoerig had weerlegd. Maar dat was te danken aan twee factoren. In de eerste plaats had prof. Schilder

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHETSEN

OM HET HART DER REFORMATIE, XX.

Het woord bevat alle beloften Gods, en het geloof neemt ze alle aan. De inhoud van het woord is Christus, de gansche Christus.....

Dr H. Bavinck.

VERKIEZING EN VERBOND.

Verrassend zuiver zijn de beschouwingen van Wormser over de verhouding van Gods verkiezing en het verbond des HEEREN.

Wie weet wat daaromtrent zoo al gefantaseerd en geconstrueerd is, staat zeer verbaasd over Wormser's eenvoudige en klare Schriftuurlijkheid.

Van eenige identificatie van verkiezing en verbond wil hij niets weten. En het is beschamend te zien hoe een „leek” uit de theologische zoo armeterige eerste helft der vorige eeuw rustig de strikken ontwijkt waarin enkele groote Synodes zich zoo gemakkelijk lieten vangen en waarin zij zoo hardnekkig bleven.

Van ganscher harte belijdt Wormser Gods eeuwige verkiezing. „De mensch is verplicht de leer der eeuwige verkiezing te gelooven op de eerste verkondiging daarvan, omdat zij ons duidelijk is verklaard in het Woord”¹⁾.

Maar even krachtig als hij de realiteit van Gods verkiezing belijdt, verwerpt hij het speculeeren daarover, zooals dat zoo heel vaak geschiedt. En dat geschiedt steeds als men de verkiezing Gods losmaakt van den weg waarin, de wijze waarop en

het beleid waarmee God zijn verkiezing realiseert. Wie over de verkiezing, of zijn verkiezing spreekt los van de wijze waarop God haar verwerkelijkt en bekend maakt verstrikt zich in een doodelijke abstractie. „Wij zijn niet alleen verplicht de openbaringen in Zijn Woord te gelooven, maar ook den weg, de orde en het beleid, waarin die openbaringen door Gods wil worden voorgesteld. Het besluit der verkiezing nu, volstrekt in zichzelf aangemerkt, zonder te zien op deszelfs uitwerkselen, is geen deel van Gods geopenbaarden, maar van Zijn verborgen wil. Het is niet geopenbaard, dat deze of die mensch al of niet is uitverkoren. Men kan dit dan ook niet maken tot eene dwangreden of tegenwerping, daar waar geloof of gehoorzaamheid te pas komt; want wij weten het niet, het is onze plicht niet het te weten, de kennis daarvan is ons niet voorgesteld als nuttig, ja, dat nieuwsgierig te onderzoeken, is onze zonde. Van achteren zien wij, dat niet de kinderen des vleesches, kinderen Gods zijn; maar dat de kinderen der beloftenisse voor het zaad gerekend worden; en dat het niet is degenen die wil, noch degenen die loopt, maar des ontfermenden Gods, Rom. IV : 8, 16”²⁾. „Langs geen anderen weg dan door een levend geloof in den Heere Jezus Christus, Jac. I : 16-26, dat zich openbaart door het afstaan van alle ongerechtigheid, en door het uitstrekken naar eene in- en uitwendige heiligheid, overeenkomstig al de geboden des Heeren, verkrijgt men voor zich zelve het bewijs dat men deel heeft aan die verkiezing en bewaring; en daarom die den naam CHRISTI noemt, sta af van ongerechtigheid, 2 Tim. II : 19. Want de goedertierenheid des Heeren is van eeuwigheid tot eeuwigheid over degenen die Hem vrezen, en Zijne gerechtigheid aan kindskinderen, aan degenen, die Zijn verbond houden, en die aan Zijne bevelen denken om die te doen, Ps. CIII : 17, 18”³⁾. Zijn

eigen persoonlijke verkiezing kan; en mag een mensch „niet gelooven, alvorens God die in hem geopenbaard door hare uitwerkselen, geloof, gehoorzaamheid en heiligheid, in zijn ongelooft, wedschappig en onheiligh harte gewrocht door de almachtige genade des Heiligen Geestes. Niemand kan ook aan de andere zijde met grond zijne eigene verkiezing verwerpen, alvorens hij in zoodanigen toestand is, dat zulke uitwerkselen der verkiezing in hem niet meer kunnen gewrocht worden. En gelijk nu een mensch, zoo lang hij goddeloos is, geen bewijs kan hebben, dat hij verlore is, zoo kan hij ook geen bewijs hebben, dat hij niet verloren is, zoo lang de mogelijkheid bestaat dat hij kan bekeerd worden”⁴⁾.

Met een opmerkelijke scherpheid van blik ziet Wormser ook wat de oorzaak van dit fatale filosofieeren over de uitverkiezing is. Ze ligt in de taale, hoogmoedige neiging van het menschelijke hart om met zijn denken boven den tijd uit te stijgen en in de eeuwigheid door te dringen. Maar de straf op zulk pogen volgt onmiddellijk op de zondige daad! Al zulke „boventijdelijke kennis” is volkomen steriel. Want „waarheden, die alleen in de eeuwigheid liggen en buiten het bereik blijven van den tijd en van den mensch, hebben voor ons geen nut. Alleen dan wanneer Gods waarheden intreden in den tijd en in ons menschelijk zijn op de aarde, worden zij voor ons levend”⁵⁾.

Vooral bij de leer van de praedestinatie komt dit sterk uit. „De leer der praedestinatie is ons uitdrukkelijk in Gods Woord geopenbaard. Maar God plaatst ons niet tegenover eene abstracte praedestinatie-leer, om ons, kinderen des stofes en des tijds, nutteloos te vermoeien door pogingen om op te klimmen in Gods eeuwigheid en daar te gaan vernemen of wij persoonlijk al dan niet ter zaligheid gepraedestineerd zijn”⁶⁾.

¹⁾ Bijdragen, p. 36.

²⁾ Idem, p. 36/7. ³⁾ Idem, p. 37.

⁴⁾ Idem, p. 36. ⁵⁾ De Kinderdoop, p. 94. ⁶⁾ Idem, p. 94

zelf vers
aan de s
in brieven
zich slecht
rapporten
die brieven
gingen, en
baseerde
hij zich
de zonde
tivering
daarop te
die uiter
niet bij
weerlegh
geroepen
daan ove
een oorde
gen? Bo
schorsing
dingen re
del! Do
seert ons
aldus lule
dat, ho
Schilder
alsnog ve
duidelijk
etc.”. Ma
schuldig
doch een
verzet: d
lijk”. H
dat zijn
eenenmale
Nu zal
voor is a
verantwo
de syno
achter de
baten. W
spreken o
toegezond
port v
delijk
tot oph
Vollenhov
het n.l. ee
telijk
géen kw
het was e
delijk
rechtmatig
worden”
Wat de
heid der
rechtelijk
sche vonn
verschil v
Maar w
Zwolle bij
geen kw
gelijk
tot samen
wel een
Wat is dit

En want
niet God
haar in de
dan is We
bond e
praedestina
en een uit
opdat wij
vat zouden
Zijne huis
nadeve
aan zoude
praedestina
Het ge
menschen
tie-leer tot
personele
vangen”
„Alleen
klimt men
ste (als ge
verborgen)
En nu is
dat in het
genomen
„Wanneer
loovigen”
dat we nie
omtrent he
zitten, doe
De kerk h
streven na
al of niet g
over „gelo
der gem
geloovigen
wel zijn, n

⁷⁾ Idem, p.

in met dien
gist zich in
ed; bij hem
als bij dat
kt.

wanneer is
e welbewust
ij gebleken
anistatie van
te laten tot
kerk binnen
ronduit uit-
del kerkelij-
„kerk” ook
t een belée-
gesproken te

vaarde, zoo-
dhaaft. En
o n d i g e
Is het mis-
gindschen

len aan dhr
eukelen; de
derde com-
prof. Veen-
zich veroor-
ds. Veenhof
en weerzin-
k, onkerke-
iek, camou-
ragen; lees
welke van
cherp, wan-
et Zwolsche

lsche schrij-
ik noemen:
wezen kerk-
gen bepaald
n staat ook
n te zoeken.
st was wat
i maar her-
toogeleeren
der's schor-
en van oor-
ens wijze
l K.O." niet
den geest
rd gegeven
ale rapport
ze aangele-
een kwestie
r botst met
aanzien van
doen, vóór
e synode iu-
re en inci-
op indertijd
e opheffing
schorsing?
childer niet
danken aan
of. Schilder

mag een
in hem ge-
loof, ge-
id, in zijn
te gewrocht
en Geestes.
grond zijne
in zoodani-
r verkiezing
worden. En
oos is, geen
is, zoo kan
verko-
dat hij kan

ziet Worm-
ilosophieeren
e, hoogmoe-
m met zijn
de eeuwige-
zulk pogen
l zulke „bo-
vant „waar-
n buiten het
isch, hebben
meer Gods
menschelijk
nd".*)
ie komt dit
ns uitdruk-
God plantst
raedese-
s stofs en
ogingen om
ur te gaan
er zaligheid

zelf verzuimd een uiteenzetting van zijn standpunt aan de synode te geven, terwijl hij dit wel gedaan had in brieven aan den kerkeraad te Kampen. (Men kan zich slechts verbazen over zooveel brutaliteit bij dezen rapporteur en bij heel de synode. Men maakte immers die brieven aan den Kamper kerkeraad tot overwegingen, waarop men het oordeel van scheurmakery baseerde („aldus", zoo staat in het vonnis, heeft hij zich „schuldig gemaakt aan de in art. 80 genoemde zonde van scheurmaking"); men had dus zijn motiveering en uiteenzetting; en men wist hem wel daarop te oordeelen, doch men was niet in staat die uiteenzetting te weerleggen, want die was niet bij de synode ingediend! Als men zich niet tot weerlegging van een niet bij de synode ingediend stuk geroepen weet, waar haalt men dan het recht vandaan over dat niet bij de synode ingediende schrijven een oordeel te vellen en daarop een vonnis te vestigen? Bovendien: hoe vaak heeft Schilder voor zijn schorsing gevraagd hem te „hooren"? Wie zich deze dingen realiseert, weet nog slechts één woord: zwen-
del! Doch afgezien hiervan: in dit verband interesseert ons meer het tweede argument der deputaten, aldus luidende: „Voorts moet er op worden gewezen, dat, hoe ook de gevoelens van prof. Schilder mochten zijn, hij niettemin vooralsnog verplicht was en bleef zich te houden aan de duidelijke bepalingen der Kerkenordening etc.". M.a.w. het was bij hem niet een te verontschuldigen verkeerd inzicht in art. 31, doch een niet te verontschuldigen verzet: de bepaling der K.O. was immers „duidelijk". Hij kon dan ook heel goed weten, dat zijn beschouwing met het Geref. kerkrecht ten eenenmale in strijd was, aldus het rapport.

Nu zal men weer zeggen: „maar" een rapport. Daarvoor is alleen prof. Nauta met zijn mededeputaten verantwoordelijk, niet de synode. Doch ik zeg: neen, de synode is verantwoordelijk, en het u verschuilen achter den rug van een rapporteur zal ditmaal niet baten. Want het was de synode, die besloot, uit te spreken onder verwijzing naar de aan de kerkeraden toegezonden „Toelichting" en naar het rapport van deputaten, dat iedere deugdelijke grond ontbreekt om aan het verzoek tot opheffing der schorsing te voldoen. Ook de door Vollenhoven en Dooyeweerd aangevoerde grond, dat het n.l. een kwestie was van verschil in kerkrechtelijk inzicht!!! was niet deugdelijk. Het was géén kwestie van kerkrechtelijk inzicht, het was een welbewust ingaan tegen duidelijke bepalingen der K.O. Daarom moest „de rechtmatigheid van het schorsingsbesluit gehandhaafd worden", aldus de synode.

Wat deed Zwolle? Ze handhaafde de rechtmatigheid der schorsing. Het was géén kwestie van „kerkrechtelijk inzicht". Zwolle wees, toen ze de Utrechtse vonnissen sanctioneerde, af elke gedachte alsof verschil van kerkrechtelijk inzicht aan de orde was.

Maar wat is het dan voor God en menschen, als Zwolle bij de bekrachtiging der vonnissen verzekert: geen kwestie van kerkrechtelijke inzichten, en tegelijkertijd bij de herhaling van het verzoek tot samspreking verzekert: we nemen aan, dat het wel een kwestie van kerkrechtelijke inzichten was? Wat is dit anders dan onwaarschijnlijkheid?

En wanneer men nu de vraag stelt op wat voor manier God nu zijn praedestinatie verwerkelijk, hoe Hij haar in den tijd doet intreden en ons bekend maakt, dan is Wormser's antwoord: door het verbond des HEEREN. „God heeft Zijne eeuwige praedestinatie, die tot Zijn majesteits-regt behoort, en een uitvloeisel is van Zijne eeuwige souvereiniteit, opdat wij aan haar op eene voor ons geschikte wijze vat zouden hebben, doen intreden in den tijd en in Zijne huishouding op deze wereld, door ons Zijn genadeverbond te schenken, opdat wij ons daaraan zouden vasthouden en alzoo tot onze personele praedestinatie zouden opklommen.

Het genadeverbond is de eenige voor ons menschen geschikte vorm, in welken de praedestinatie-leer tot ons komt, en door welken wij van onze personele verkiezing ter zaligheid kennis ontvingen".*)

„Alleen door het genadeverbond heen, klimt men op tot de praedestinatie. Het eerste (als geopenbaard), is onze regel; de laatste (als verborgen) niet".*)

En nu is het naar Gods duidelijke openbaring zóó, dat in het verbond des HEEREN door God zijn opgenomen „de geloovigen en hun zaad".

Wanneer we nu in dit verband over „geloovigen" spreken, moeten we er weer op bedacht zijn, dat we niet een „absolute", „boventijdelijke" kennis omtrent het al of niet geloovig-zijn der menschen bezitten, doch slechts een „tijdelijke", „betrekkelijke"! De kerk heeft niet en mag ook niet streven naar een volstrekt zekere kennis omtrent het al of niet geloovig zijn harer leden. Wanneer zij spreekt over „geloovigen", bedoelt zij daarmee de leden der gemeente. Zij spreekt dan niet over „ware" geloovigen! Zeker, de leden der kerk moeten dat wel zijn, maar zij weet terdege goed, dat lang niet

Is dit uiting van het verlangen huns harten naar het herstel der kerkelijke gemeenschap met ons „in den weg van waarheid en recht", zooals ze zelf beweren?

B. HOLWERDA.

SUPPLETIEFONDS.

Voor het Suppletiefonds kwamen na 12 Juli '45 volgende giften in: gevonden collecte Cadoelen f 10,—; spreekbeurt Vleuten-de Meern f 253,—; H. J. M. te Gr. f 10,—; collecte Musselkanaal (na aftrek boekenfonds) f 117,62; N. N. te Gr. (door prof. D.) f 2,50; gedeelte collecte Spakenburg (voorts boekenfonds) f 11,55; idem Rozenburg (idem) f 100,—; idem Amersfoort (idem) f 203,47; door Ds D. v. D. f 25,—; door Da Brink f 10,—; P. O. te H. (deel v. gift) f 75,—; Mevr. A. v. d. K.—de V. te K. f 6,95; door Ds D. v. D. (van fam. H.) f 25,—; idem van N. N. f 33,70; collecte Zeist (gedeeltelijk) f 13,05; collecte Schildwolde f 280,50; idem Hattum f 103,19; idem IJsselmonde—Slikkerveer f 181,38; B. te R. f 2,50; restant collecte Zwolle f 78,—; idem Wapenveld f 35,80; collecte Pernis f 60,—; idem Leiden f 10,— + f 250,02; Ds v. d. H. f 10,—; collecte Heemse f 262,—; idem Den Haag West f 183,80; idem Luttich f 45,—; gevonden collecte IJsselmuiden f 25,—; door br. W. te K. f 2,—; collecte Zwijndrecht f 86,77; br. J. te ... bij Assen (overhandigd) f 20,—; collecte Ennematil f 200,13; E. V. te L. f 50,—; P. M. B. te H. f 20,—; A. J. S. te H. f 1,50; coll. Buitenpost (gedeeltelijk) f 50,—; B. te A. f 5,—; mej. V. L. na rectoraats-overdracht f 10,— collecte Hoogkerk f 144,50; ingekomen bij Stichting Opleiding f 25,— (van haar ontvangen 15 Febr. '46).

Volgende week verder.

K. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

VERSLAG VAN EEN REIS NAAR SOEMBA.

VL

Van 28 November tot 6 December heb ik in gezelschap van goeroe Stephanus Hawoe een tocht naar het binnenland gemaakt om zooveel mogelijk alle gemeenten en kringen te bezoeken. Elken dag, behalve Zondag, hebben we daartoe eenige tientallen kilometers te paard afgelegd, den laatsten dag zelfs 60 kilometer. Behalve twee paarden voor onszelf hadden we ook altijd twee paarden voor het vervoer van mijn bagage. Die laatste twee paarden werden bereiden door twee Soembaneezen, die tegelijk met de paarden gehuurd werden. Telkens nadat we onze bestemming bereikt hadden, keerden die twee Soembaneezen met de vier paarden terug naar de plaats waar we vandaan gekomen waren, soms nog denzelfden dag. Iedereen dag moesten we dus nieuwe paarden en geleiders huren. Den eersten en den laatsten dag hebben we ook nog onderweg versche paarden gehuurd om den tocht voort te zetten. In totaal hebben we dus op onze tocht een kleine veertig paarden gebruikt. In het algemeen heb ik groot respect gekregen voor de prestaties van de Soembaneeze paarden. Toch heb ik gemerkt, dat er groot verschil is tusschen het eene

alle geloovigen „ware" geloovigen zijn. Natuurlijk beweert ze zoo sprekend niet, dat „dus" ook ongeloovigen wel lid van de kerk van Christus mogen zijn! Geen sprake van. Met evenveel kracht als zij zegt, dat niet alle leden „ware geloovigen" zijn, houdt zij vast en vol, dat zij dat zeker moeten zijn. „De vaders waren niet dwaas genoeg, om een genadeverbond te belijden en te bedienen voor ongeloovigen; en aan de andere kant niet onnoozel genoeg, om zich in te beelden, dat bij allen, die hunne kinderen ten doop aanboden, een levend geloof in den Drieëenigen Verbondsgod aanwezig was. En nogtans, iets minder dan dit laatste was bij hen tot zaligheid niet voldoende. Zij gaven aan geen gedoopte een vrijbrief om ongeloovig en onbekeerd te zijn".*)

In dit gedachtenklimaat levend schrijft Wormser: „Al de christenen staan met God in het eeuwige verbond der genade, waarvan hun doop een zegen en ongetwijfeld getuigenis is. Dit verbond heeft, (in onderscheiding van de praedestinatie), twee deelen. Het eerste deel, dat de verzekeringen van Gods zijde bevat, wankelt nooit; het tweede deel, dat de verplichtingen van den mensch insluit, wordt uit den aard der zaak altoos gebrekkig, en door velen gansch niet, onderhouden.

Bij de regering der Kerk zijn dus allen geloovigen, die betoonen op het genadeverbond prijs te stellen; de regering der kerk kan niet beoordeelen in hoe verre men van de voorregten des verbonds waarlijk met het hart gebruik maakt. Ook kan het volgende oogenblik reeds den bondeling gebruik doen maken van de voorregten, die hij jarenlang verwaarloosde. Dit zien wij in het voorbeeld van den verloren zoon. Na een gruwelijk leven herinnert hij zich eensklaps, dat hij een Vader heeft, die, niettegenstaande zijn diepe afwijkingen en of-

paard en het andere. Bij mijzelf heb ik dan ook de opmerking gemaakt, dat, wanneer ik op Soemba woonde en veel zou moeten reizen en trekken, ik dan niet afhankelijk zou willen zijn van huurpaarden, maar dan zeker een paar paarden in eigendom zou willen hebben. Ik vertel dit, omdat van de zijde der andere zendingsarbeiders er de Goossens wel een verwijt van gemaakt is, dat hij handel dreef in paarden. Blijkbaar uit dezelfde overwegingen, als bij mij gerezen waren, bezat ds G. eenige paarden in eigendom voor eigen gebruik. En de veulens, die geboren werden, verkocht hij, hetgeen aanleiding werd voor het genoemde verwijt.

Maar al was het eene paard wat gemakkelijker in het berijden dan het andere, toch hebben we niet veel last ondervonden. Alleen op den eersten dag hadden we nog al ernstigen tegenslag. Het begon 's morgens vroeg al, toen er slechts drie paarden voorgebracht werden in plaats van vijf, zooals ik aan den radja, paardeneigenaar, gevraagd had. Want njarah S. Hawoe zou immers mee gaan en zij moest dus ook een paard hebben. Toen er echter maar drie kwamen heb ik een boodschap gestuurd om nog twee paarden te vragen. Nadat we nog ruim een uur gewacht hadden, kwam er eindelijk nog een viervoeter bij. We besloten toen maar op weg te gaan. De njarah zou dan maar bij haar man achterop het paard gaan zitten. Dat zou best gegaan zijn, als we maar gezonde, sterke paarden gekregen hadden. Dat was helaas niet het geval. In den Japanschen tijd is n.l. de paardenstapel zeer achteruit gegaan, zoowel in kwaliteit als in kwantiteit, doordat de Japanners de paarden dikwijls zonder voldoende voedsel ver boven hun krachten lieten werken. Sterke paarden zijn dus schaarsch. En op dezen eersten dag had men ons al heel slechte paarden gegeven. Dat bleek al toen we een uurtje onderweg waren. Ik kwam al gauw tot de conclusie, dat we op deze wijze nooit onze bestemming Maoemaroo, op een afstand van 37 kilometer van Melolo gelegen, zouden bereiken. Ik kreeg angst voor het welslagen van den tocht. Als dat iedereen dag zoo gaan moest, zou er niets van terecht komen. Gelukkig is het meegevallen. Alleen zijn we dien eersten dag wat laat op onze bestemming gekomen. In den eersten kampong, dien we onderweg passeerden, zijn we afgestapt en daar hebben we aan de bewoners andere paarden gevraagd. Gelukkig was men in staat en bereid aan ons verzoek te voldoen. Daar waren echter verscheidene uren mee gemeeld. Want op Soemba loopen de paarden, die niet in gebruik zijn, vrij rond in de vlakke, soms uren verwijderd van het huis van den eigenaar. Gewoonlijk staan bij het huis van den eigenaar een paar dieren vastgebonden, die gebruikt worden om andere paarden op te vangen naar mate men ze nodig heeft. Eindelijk echter konden we onze tocht op versche paarden vervolgen en verder is alles vlot verlopen. Maar het late vertrek en het oponthoud was oorzaak, dat we niet 's middags tegen één uur, maar eerst half vijf in Maoemaroo

AAN DE LEZERS.

Wegens plaatsgebrek moesten deze week wederom verschillende rubrieken en artikelen overstaan, zelfs „Uit de Schrift" en „Kerkelijk leven": Zelfstandig optreden in de Politiek, XII. REDACTIE.

schoon hij hem langen tijd vergat, zijn Vader gebleven was. Hij besluit tot Hem te gaan als tot zijn Vader, en hem als Vader toe te spreken, en deed dit niet te vergeefs.

Maar geloovigen inderdaad en in waarheid zijn dus alleen zij, die waarlijk in het verbond wandelen, en volgens het tweede deel van dat verbond, van het eerste deel gebruik maken.

Uit hoofde van dit onbekrompen en tevens positief geloovig standpunt der kerk, waardoor zij allen wil omvatten die de oogen naar den Heer rigten, maar tevens aandringt op waarachtige wedergeboorte, kon de Apostel PAULUS aan de kerk te Corinthen schrijven als: aan de gemeente Gods te Corinthen, aan de geheiligden in CHRISTUS JEZUS, aan de geroepen heiligen; en haar tegelijk zeggen: „SOMMIGEN HEBBEN DE KENNISSE GODS NIET! IK ZEGGE HET U TOT SCHAAMTSE". (1 Cor. XV: 34.)

Die sommigen waren van de bron, waar de kennis Gods onfeilbaar te verkrijgen is. Er kwam dus geen onbestemd beklag, maar wel beschaaamd making wegens hunne traagheid en onverschilligheid aan te pas.

Daarom ook bedient de gereformeerde kerk den H. Doop aan de kleine kinderen der geloovigen, dat is, der christenen; en betuigt daarmede, niet dat zij met ongeloof voor geloof, en met goddeloosheid voor godzaligheid genoegzaam neemt, maar dat ieder christen een ware geloovige behoort te zijn, en dat het tegenovergestelde, een ongeloovige en onbekeerde christen te wezen, onnatuurlijk is. Zij erkent, dat ieder christen in verbondsbetrekking staat met God, maar laat het aan hemzelf over zich te beproeven, of hij in waarheid aan het tweede deel van het verbond voldoet.¹⁰⁾

Met „kloeke en frissche eenvoudigheid" hebben

*) Idem, p. 94. *) Idem, p. 64.

*) Idem, p. 64.

10) Idem, p. 64/5.

aankwamen. Warm en hongerig, want sedert het ontbijt hadden we geen enkelen maaltijd meer gehad.

Nu zou njarah Hawoe haar kundigheden gaan vertoonen. Zij was immers speciaal meegegaan, om mijn maaltijden te bereiden. En zij heeft zich uitstekend van haar taak gekwet. Een deel van de vrouwen en meisjes, die zich ter begroeting verzameld hadden bij het huis van de Goossens, waar ik mijn intrek zou nemen, werden aan het werk gezet om te helpen en tenslotte werd mij een maal voorgezet, waarvoor een Hollandsche gastvrouw zich niet zou hebben behoeven te schamen. Wel werd het half acht voor ik mijn honger kon stillen, maar natuurlijk had njarah Hawoe, die ook warm en moe was, toen wij aankwamen, zich eerst even moeten verfrissen. En de andere vrouwen konden wel helpen met schoonmaken, vuur aanmaken, water koken e.d., maar de eigenlijke bereiding moest door de njarah geschieden.

Aan een behoorlijk gedekte tafel werd mij een menu voorgezet bestaande uit: kippensoep, rijst met kip en andere bijgerechten, chocoladepudding en vruchten. Het servies dat gebruikt werd, was afkomstig uit den inboedel van de Goossens. Goeroe Stephanus Hawoe en zijn echtgenoot hebben n.l. sedert het vertrek van de familie Goossens het huis bewaakt en den inboedel verzorgd. Ook hebben zij getracht de bezittingen van de familie Goossens uit de handen der Japanners te houden. Met de groote meubels is hen dat begrijpelijkerwijs niet gelukt, maar van het servies hebben zij verscheidene stukken kunnen redden. Toch zijn de Japanners er achter gekomen, dat de goeroe goederen van Nederlanders had verborgen en daarvoor heeft hij slagen en gevangenisstraf moeten verduren.

Ik zal nu niet verder mijn geheelen tocht van dag tot dag beschrijven, maar volstaan met eenige bijzonderheden. Om te beginnen heb ik verder geen gebruik gemaakt van de diensten van njarah Hawoe, hoe voortreffelijk zij ook voor mij gezorgd had. In de eerste plaats vreesde ik moeilijkheden met het huren der paarden en dan nemen de bezwaren toe met het aantal personen. Voorts wilde ik haar de vermoedenissen van den tocht besparen en besloot haar dus achter te laten in haar woonplaats Maoemaro. Verder wilde ik den Soembanezen een Soembanees zijn. Soms sloop ik in een behoorlijk huis en had ik de beschikking over een tafel en een stoel. Maar ook heb ik wel overnacht in zeer primitieve hutten en moest ik de maaltijden op den vloer zittende gebruiken. Eenmaal heb ik mijn morgentollet moeten doen met een bakje water niet grooter dan een vingerkom. Maar overal heeft men zich uitgesloofd om mij te laten merken hoe zeer men de komst van een afgezant van de Kerken in Nederland op prijs stelde.

Overal waar ik kwam heb ik twee dingen kunnen constateeren: enerzijds groote armoede en anderzijds de begeerte om te volharden in het geloof en den dienst des Heeren, hetgeen ook daarin zich openbaarde, dat men poogde Heidenen tot het geloof te bewegen. Er waren ook tuchtgevallen, maar het feit, dat de tucht werd geoeft, bewijst dat de ouderlingen getrouw begerden te zijn.

Op enkele plaatsen was de armoede zoo groot, dat sommige mannen en vooral vrouwen door volslagen gebrek aan kleding nooit de samenkomsten konden bijwonen. In de bijeenkomsten, die ter gelegenheid van

mijn bezoek belegd werden, zag ik verscheidene mannen en ook vrouwen, die letterlijk niets anders bezaten om hun schaamte te bedekken, dan een versleten stuk boombast, dat zij om de lendenen hadden. Uit de houding, die de vrouwen, waarover ik het hier heb, aannemen, bleek dat zij zich schaamden om met bloot bovenlijf te loopen. Zij scholen echter elkaar weg of hielden voortdurend de armen voor de borst gekruist. Op West-Soemba, evenals in andere deelen van Indië, zijn de vrouwen dat wel gewend en vertoonden zij zich zonder schroom met ontbloot bovenlijf in het openbaar, maar hier schaamden zij zich.

Helaas is van de uit Amerika naar Indië gezonden Roode-Kruiskleding, waarvan de uitdeeling hoofdzakelijk in handen geweest is van de synodale zendingsarbeiders, zoo goed als niets ten goede gekomen aan de leden van de vrijgemaakte kerken. Van al de plaatsen die ik bezocht, was er alleen in Mangili ook kleding aan vrijgemaakten uitgereikt. Maar daar had de uitdeeling plaatsgehad door een inspecteur van politie en een handelaar, die geen van beiden iets met de zending uitstaande hadden. Natuurlijk dragen deze ervaringen er niet toe bij om de verstandhouding tusschen vrijgemaakten en synodalen te verbeteren. Tot eer van de leden der synodale gemeente te Baing moet ik er bijvoegen, dat daar na de uitdeeling door den synodalen goeroe, eenige vrijgemaakte leden enkele kledingstukken ontvangen hebben van synodale leden, die meer ontvangen hadden, dan zij oogenblikkelijk noodig hadden. De Toornvliet heeft in „De Strijdende Kerk” ook over deze kledinguitdeeling geschreven. In de beschrijving van mijn onderhoud met de synodale zendingsarbeiders hoop ik daarop nader in te gaan.

Op verschillende plaatsen zijn de bijeenkomsten ook bijgewoond door een aantal synodale goeroe's en gewone leden. Verscheidene malen werd ik door hen geraadpleegd over de vrijmaking, terwijl ook een enkele maal mijn oordeel gevraagd werd omtrent het optreden van de Lambooy in tuchtzaken. Het bleek, dat er ook op Soemba, net als in Nederland, bezwaarden zijn, die zich niet vrijmaken.

Middellandsche Zee C. C. DE VRIES.
a.b. m.s. „Sloterdijk”.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

EEN CADEAU VOOR SOEKARNO VAN DE PARTIJ VAN DEN ARBEID.

In het „Algemeen Indisch Dagblad De Preangerbode”, stond dit bericht:

Geschenk van de P. v. d. A. voor Soekarno.

Vandaag heeft president Soekarno een geschenk van de Nederlandse Partij van de Arbeid ontvangen, bestaande uit drie politieke boeken van bekende Nederlandse auteurs. Het geschenk is overhandigd door de heer F. J. Goedhart namens de P. v. d. A., die kortgeleden ook een boodschap aan de socialistische partijen in Indonesië heeft overgebracht, aldus een bericht van Antara.

Naar aanleiding daarvan schrijft een lezer ons:

het zal geen verschuiling zoeken in CHRISTUS, maar Hem verlaten.

Maar ook omgekeerd; wat zou het NOACH gebaat hebben, indien hij uit eigen beweging, en zonder de belofte van God, pogingen tot behoudenis en redding had in het werk gesteld om den algemeenen nood te ontgaan? Immers niets; ook de schoonste ark zou door den zondvloed verzwolgen zijn geworden.

Acht men het dan voor niets, dat God ons thans laat aankondigen: „de hemelen, die nu zijn, en de aarde, zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd, en worden ten vure bewaard tegen den dag des oordeels, en der vernedering der goddelooze mensen”. 2 Petr. III: 7?

Acht men het voor niets, dat God ons Zijnen Zoon tot eene verbergings geeft om uit dien nood gered en behouden te worden, en dat Hij ons en onzen kinderen dit door den doop laat verzegelen en bekrachtigen?

Maar, zal men zeggen, indien wij niet gapraedestineerd zijn, dat baat het alles niets.

God plaatst u door den doop in de ark, die door het vuur niet verteerd of aangetast zal worden. Blijf in de ark, dan zijt gij gepraedestineerd; of loop er uit, dan zult gij vergaan, en het zal daardoor blijken dat gij niet gepraedestineerd waart.

Wat had NOACH, met betrekking tot den zondvloed, meer dan wij die gedoopt zijn, met betrekking tot het laatste oordeel? — Ja, misschien het geloof in Gods verzekeringen, waardoor hij naliet tegen te spreken, en waardoor hij den weg insloeg, dien God hem aanwees. Alleen door een geloofige onderhouding van het genadeverbond, komt men tot de zekerheid dat men gepraedestineerd is om aan het eeuwig verderf te ontsneden en de eeuwige heerlijkheid te beërven”.¹²⁾

Waarom dienen onze militairen in Indië?

Toen ik dit bericht las, gingen onwillekeurig mijn gedachten terug naar de bezettingsjaren. We konden een zelfde artikel vinden in de door de Nazi's besmette kranten, want in dien tijd gaf Hitler (de partij) aan Mussolini en soortgelijke Quislings ook cadeaux. Nu zijn die jaren voorbij en we zijn de Duitsers weer vergeten, evenwel is hun geest blijven hangen. Het nationaal-socialisme werd verbannen, maar is in anderen vorm gebleven, in het socialisme van de Partij van den Arbeid, dat in principe gelijk is aan dat wat Hitler ons bracht. Deze gebeurtenis kenmerkt de Partij van den Arbeid het best.

Ik wil het ook van een anderen kant belichten. Ginds in Djokja heeft de heer F. J. Goedhart namens de Partij van den Arbeid een geschenk aangeboden. De Partij, die vele leden telt onder de Nederlandsche gezinnen. Weten die leden, dat hun vaders en broers aan het front staan en dagelijks door hun mede-collega-socialist beschoten worden en bij gevangennamen uitgeplunderd en vermoord worden? Ik zie de graven van hen, die gevallen zijn voor de Vaderlandsche zaak in Indië. Ik vraag: „Zijn zij voor niets gevallen?” „Ja”, is mijn antwoord, want ze zijn verraden door hun eigen vaderlanders, die door een geschenk hun vriendschap betoonen aan hem, die de dood van onze jongens op zijn geweten heeft. Dit alles moet ons beangstigen. Laten wij God bidden, dat Hij spoedig de oogen opene van Nederland voor het te laat is.

Kpl. 1e kl. C. M. MACKENBACH, Bandoeng.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

UIT AMERIKA, XIV.

Gereformeerd Amerika heeft groote belangstelling voor de „Youth for Christ”-beweging in Nederland.

In een dagblad, dat in een bijna uitsluitend hollandsche omgeving verschijnt, „The Sioux Center”, stond dezer dagen te lezen, dat Rev. Spencer De Jong, die de Youth for Christ-beweging naar Nederland overbracht met zijn team, „de boodschap des hells bracht aan 56000 personen in 42 vergaderingen in 24 verschillende plaatsen van ons land en dat gedurende dezen tijd 3500 jonge menschen hun geloof in den Heere Jezus hebben beleiden. Een Nederlandsch comité heeft daar nu het werk overgenomen en 50 andere samenkomsten zijn al reeds weer in voorbereiding”.

Het is geen wonder, dat menige Amerikaan van nederlandsche afkomst mij gevraagd heeft wat er eigenlijk in Nederland gaande is. Men vindt zoolets in Amerika heel gewoon, maar dat dit Amerikaanse gewas op nederlandschen bodem groeien wil, brengt deze menschen aan het denken. Is er iets veranderd in het oude vaderland? Krijgt men daar ook al Amerikaanse allures? Hoe zit dat? Men is vaak ook in de war gebracht door wat The Banner, het blad van de Chr. Ref. Church overnam van de hand van Ds Barkey Wolf, (31 Jan. '47). The Banner schreef toen: „Lezers van The Banner, die gehoord hebben en gelezen van de discussies vóór en tegen deze beweging, zullen zich interesseeren wat Ds Barkey Wolf, predikant van de Gereformeerde kerk van Den Haag over de Youth for Christ-beweging te zeggen heeft. Menige Banner-lezer zal zich het bezoek herinneren, dat Ds Wolf laatsleden lente in Amerika bracht. Schrijvende voor de Church Herald, een paar maanden geleden,

uit heel deze visie op verbond en verkiezing, uit deze bewuste afwijzing van dit streven naar absolute, bovenijdelijke kennis, vloeit eigenlijk vanzelf voort, dat Wormser er niet van weten wil de kinderen der geloovigen voor wedergeboren te houden! Wel kon hij er in toestemmen ze voor uitverkorenen te houden. Waarbij wij dan niet moeten vergeten, dat hij nooit over een abstracte verkiezingsidee, doch, in dit verband, alleen over de concrete in den tijd ingrijpende, en met de opneming in het verbond aanvangende, feitelijke uitverkiezingsactiviteit spreekt.

En zoo schrijft Wormser dat de kerk met het „in-Christus-geheiligd-zijn” der kinderen belijdt, „dat wij onze kinderen van hunne geboorte af, niet voor wedergeboren en geestelijk levenden, maar (!!) voor kinderen der beloften, voor uitverkorenen, voor gerekenden in CHRISTUS houden, zolang wij het tegenovergestelde niet duidelijk zien of kunnen zien. Daarom moeten wij ook, wanneer zij in hunne kindsheid door den Heere uit dit leven geroepen worden, aan hunne verkiezing en zaligheid niet twijfelen, naardemaal wij over den wil Gods uit Zijn Woord hebben te oordeelen, hetwelk getuigt dat de kinderen der geloovigen heilig zijn; voorzeker niet van nature, maar door de weldaad des genadigen verbonds, in hetwelk zij met de ouderen begrepen zijn. (Leerr. v. Dordr. Hoofd. I, art. 17).¹³⁾

Dit is de boodschap van Wormser over de geheimnissen van verbond, belofte en doop.

Och, dat men naar hem was blijven hooren!

C. V.

¹²⁾ Bijdrage, p. 33.

(Vanwege de vacantie staken we deze serie godvriende enkele weken.)

¹¹⁾ Idem, p. 64.

¹²⁾ Idem, p. 91/3.